

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

 М.В. Поляков

« » 2018 р.

УЗГОДЖЕНО

Проректор

з науково-педагогічної роботи

 В.А. Куземко

« » 2018 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступу на навчання за освітнім рівнем магістра
на основі освітнього ступеня бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)
за спеціальністю 091 Біологія
(Освітня програма - Біологія)

Розглянуто на засіданні вченої ради

Біолого-екологічного факультету

від «19» лютого 2018 р. протокол № 6

Голова вченої ради (Северинова О.В.)

Дніпро
2018

Укладачі програми:

1. Дрегваль Ігор Володимирович, доцент кафедри фізіології людини та тварин;
2. Шарамок Тетяна Сергіївна, доцент кафедри загальної біології та водних біоресурсів.
3. Юсипіва Тетяна Іванівна, доцент кафедри фізіології та інтродукції рослин.
4. Лісовець Олена Іванівна, доцент кафедри геоботаніки, ґрунтознавства та екології.
5. Черевач Наталія Василівна, доцент кафедри мікробіології, вірусології та біотехнології.

Програма ухвалена

- на засіданні кафедри (кафедр):

1. Фізіології людини та тварин від «10» лютого 2018 р. протокол № _____
Завідувач кафедри [підпис] (Хоменко О.М.)
2. Кафедра загальної біології та водних біоресурсів від « » лютого 2018 р.
протокол № _____
Завідувач кафедри [підпис] (Федоненко О.В.)
3. Кафедра фізіології та інтродукції рослин від «11» лютого 2018 р. протокол
№ 12
Завідувач кафедри [підпис] (Лихолат Ю.В.)
4. Кафедра геоботаніки, ґрунтознавства та екології від « » лютого 2018 р.
протокол № _____
Завідувач кафедри [підпис] (Зверковський В.М.)
5. Кафедра мікробіології, вірусології та біотехнології від «13» лютого 2018
р. протокол № 33
Завідувач кафедри [підпис] (Скляр Т.В.)

- на засіданні науково-методичної ради за спеціальністю 091 Біологія від
«13» 02 2018 р. протокол № 33

Голова [підпис] ([підпис] О.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

I ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутого ступеня бакалавра, магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Результати фахового вступного випробування зараховуються для конкурсного відбору осіб, які на основі ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) вступають на навчання для здобуття ступеня магістра. Приймальна комісія університету допускає до участі у конкурсному відборі осіб, які за результатом фахового вступного випробування отримали не менше 40 балів за шкалою від 0 до 100 балів.

Програма фахового випробування для вступу на навчання за освітнім рівнем магістра за спеціальністю 091 Біологія, (Освітня програма - Біологія) містить питання з таких *нормативних* навчальних дисциплін природничо-наукової та професійної підготовки бакалавра за напрямом підготовки 6.040102 «Біологія»:

1. Фізіологія людини та тварин №1;
2. Біологія індивідуального розвитку №2;
3. Теорія еволюції №3;
4. Екологія № 4
5. Мікробіологія № 5

...

II ПЕРЕЛІК ТЕМ, З ЯКИХ ВІДБУВАЄТЬСЯ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНИКА

1. Фізіологія людини та тварин №1

Тема 1. Загальна характеристика організму та основні закони його діяльності як системи. Фізіологічна характеристика функцій. Єдність організму і зовнішнього середовища. Взаємозв'язок між структурою і функцією. Характеристика елементів як частин і функцій організму. Функції клітин, тканин, органів, фізіологічних систем організму. Основні фізіологічні властивості організму – обмін речовин та енергії, подразнення, збудливість, ріст, саморегуляція, розвиток, само відтворення, пристосування.

Тема 2. Характеристика та види біоелектричних явищ. Біоелектричні явища. Поняття про біоелектричні струми та їх матеріальні носії. Мембранний потенціал. Транспорт іонів через мембрани. Електротон. Характеристика фізичного та фізіологічного електротонів. Локальний потенціал збудження. Синаптичний потенціал. Потенціал дії. Збудження та реактивність. Іонний механізм виникнення потенціалу дії. Слідові потенціали. Натрій-калієвий насос. Активація натрій-калієвого насосу під час збудження.

Тема 3. Фізіологія збудливих тканин. Характеристика збудження, як одного із основних процесів життєдіяльності організму. Типи збудливих клітин. Подразливість, збудливість як основа реакції тканини на подразнення. Будова та властивості живої мембрани, її проникність. Роль клітинних мембран в утворенні збудження. Транспорт іонів та інших речовин через мембрани, їх види, механізм реалізації. Збудження і гальмування як діяльні стани збудливої тканини. Сучасні уявлення про будову і функції мембран збудливих клітин. Функціональна лабільність збудливих тканин. Вчення Віденського-Ухтомського про

лабільність. Закони дії постійного струму на нерв. Потенціал спокою. Потенціал дії. Фази потенціалу дії. Потенціал дії (ПД), методи реєстрації, фази, механізми їх походження, параметри. Фізіологічна роль ПД. Зміни збудливості клітини під час розвитку ПД. Періоди рефрактерності, механізми їх походження, фізіологічне значення. Рефрактерність, її причини і значення. Абсолютна та відносна рефрактерність. Поріг подразнення і реобазис. Корисний час подразнення. Хронаксія. Зміна збудливості при збудженні. Процес акомодатії. Акомодатія, взаємозв'язок порогової сили подразнення від часу її дії.

Тема 4. Проведення збудження нервовими волокнами та через нервово-м'язовий синапс. Фізіологічні властивості нервових волокон (збудливість, провідність, рефрактерність, лабільність). Механізми проведення нервового імпульсу мієліновими та безмієліновими волокнами. Фактори, які визначають швидкість проведення збудження нервовими волокнами. Механізми утворення та передачі збудження, скорочення скелетних м'язів. Нервово-м'язовий синапс, його будова, функції. Закономірності проведення збудження через нервово-м'язовий синапс. Механізм хімічної передачі збудження через нервово-м'язовий синапс. Потенціал кінцевої пластинки (ПКП). Фізіологічні механізми блокади нервово-м'язової передачі. Міорелаксанти. Класифікація нервових волокон. Характеристика нервових волокон типу А, В, С.

Тема 5. М'язові волокна. Властивості м'язового волокна. Функції та властивості скелетних м'язів. Типи м'язових волокон. Типи скорочення скелетних м'язів. Сила й робота м'язів. Енергетика м'язового скорочення, фази теплоутворення. Втома. Поняття про активний відпочинок. Властивості гладких м'язів, їх функції. Автоматія.

Тема 6. Закони подразнення клітин електричним струмом

Закон сили подразнення. Закон гіперболи. Закон градієнта подразнення. Закон "все або нічого". Полярний закон Пфлюгера. Закон електротону. Парабіоз М. Є. Віденського.

Тема 7. Принципи будови та функції м'язів. Регуляція діяльності м'язів. Механізми скорочення поперечно-посмугованих м'язів. Механізми поєднання збудження та скорочення у поперечно-посмугованих м'язових волокнах. Функції і властивості скелетних м'язів. Нейромоторні одиниці. Види скорочення м'язів залежно від частоти подразнення: одиночні, тетанічні. Ізометричні скорочення, залежність між довжиною м'язового волокна та його напруженням. Ізотонічні скорочення, залежність між швидкістю скорочення м'язів та їх навантаженням. Сила і робота м'язів. Динамометрія. Закон середніх навантажень. Електроміографія. Рухові одиниці.

Тема 8. Принципи будови та функції основних відділів центральної нервової системи (ЦНС). Нейрон як структурно-функціональна одиниця ЦНС. Види нейронів, їх функції. Процеси збудження та гальмування у ЦНС. Нейронні ланцюги, їх функції, закономірності і особливості розповсюдження збудження у нейронних ланцюгах: односторонність проведення, синаптична затримка, ревербація, просторова і тимчасова сумація, трансформація ритму збудження, посттетанічна потенціація, дивергенція і конвергенція збуджень.

Тема 9. Рефлекторний принцип діяльності ЦНС. Рефлекс, рефлекторний шлях, функції його ланок, механізми кодування та передачі інформації по рефлекторному шляху. Роль рецепторів. Нервові центри та їх фізіологічні властивості

Тема 10. Принципи координації рефлексів. Види рефлексів, їх фізіологічне значення. Рівні ЦНС, їх взаємодія при забезпеченні пристосувальних реакцій організму.

Тема 11. Вища нервова діяльність. Павловське значення про основні процеси та функції кори. Поняття про вищу та нижчу нервову діяльність. Типи нервової системи та принципи походження неврозів. Тонус нервових центрів. Низька лабільність і втомлюваність. Підвищена чутливість ЦНС до нестачі кисню і до нейротропних речовин.

Коркове гальмування та його значення в механізмах сна, гіпнозу, снобаченнях. Поняття про негативні та позитивні умовні рефлекси. Умови вироблення негативного умовного рефлексу та механізми, що лежать в основі його формування. Основи патологічного сну. Функціональне призначення сну.

Тема 12. Фізіологія аналізаторів. Павловське вчення про фізіологічний аналізатор. Принципи будови аналізаторів. Вищий та нижчий аналіз. Коркове представництво реципрокних систем. Принцип упорядкування та фізіологічні функції зорового, слухового, кожного, смакового, нюхового, пропріорецептивного аналізаторів. Будова та функції вестибулярного аналізатора.

Тема 13. Ендокринна система. Принципи будови і функції ендокринних залоз. Поняття про залози внутрішньої секреції та принципи їх будови. Загальна характеристика екзо- та ендокринних залоз. Методи дослідження залоз. Принципи будови та походження ендокринної системи. Патологія ендокринної системи. Гормони в медицині та тваринництві.

Тема 14. Кров, лімфа та тканинні рідини як внутрішнє середовище та гуморальна система зв'язку в організмі. Морфо-функціональна характеристика системи кровообігу, її роль в організмі. Регуляція системного кровообігу. Серцево-судинний центр, його будова, аферентні та еферентні зв'язки. Поняття про єдиний гемодинамічний центр. Основні рефлексогенні зони, барорецептори і хеморецептори каротидного синусу та дуги аорти. їх роль. Рефлекси з рецепторів передсердь і великих вен. Пресорні та депресорні рефлекси. Взаємопов'язані механізми нервової і гуморальної регуляції діяльності серця, тону судин та об'єму циркулюючої крові при різних пристосувальних реакціях. Фізіологічні передумови порушення рівня кров'яного тиску.

Тема 15. Фізіологія серцево-судинної системи. Будова серця, його функції. Серцевий м'яз, його будова, функції. Фізіологічні властивості міокарда та їх особливості. Автоматизм серця. Потенціал дії атипичних кардіоміоцитів водія ритму серця - сино-атріального вузла. Провідна система, її функціональні особливості, швидкість проведення збудження по структурах серця. Потенціал дії типових кардіоміоцитів. Періоди рефрактерності. Механізми скорочення кардіоміоцитів. Серцевий цикл, його фазова структура. Тиск крові в порожнинах серця та робота клапанного апарату під час серцевої діяльності. Систолічний і хвилинний об'єми крові, серцевий індекс. Робота серця.

Тема 16. Фізіологія системи дихання. Будова та функції системи дихання. Значення дихання для організму. Основні етапи процесу дихання. Зовнішнє дихання. Дихальний цикл. Фізіологічна характеристика дихальних шляхів, їх функції. Значення миготливого епітелію. Біомеханіка вдиху і видиху. Тиск у плевральній порожнині, його зміни при диханні. Еластичні властивості легень і стінок грудної клітки. Поверхневий натяг альвеол, його механізми. Сурфактанти, їх значення. Статичні та динамічні показники зовнішнього дихання.

Тема 17. Система травлення та харчування. Суть процесу травлення, харчова мотивація. Фізіологічні основи голоду і насичення. Уявлення про харчовий центр. Підтримання сталості вмісту поживних речовин у внутрішньому середовищі. Будова та функції системи травлення. Травний канал та травні залози, їх функції (секреція, моторика, всмоктування).

Травлення: його типи (внутрішньоклітинне, порожнинне, мембранне), основні етапи. Особливості секреторних клітин, механізми секреції, роль іонів кальцію та клітинних посередників у секреторному процесі. Основні принципи і механізми регуляції травлення. Шлунково-кишкові гормони. Фази секреції головних травних залоз. Періодична діяльність органів травлення.

Тема 18. Фізіологія системи виділення. Фізіологічна система виділення, її будова, функції. Органи виділення (нирки, шкіра, легені, травний канал), їх участь у підтримці гомеостазу організму. Нирки як основні органи видільної системи. Нефрон як структурна і функціональна одиниця нирки. Кровообіг у нирці, його особливості. Основні процеси сечоутворення: клубочкова фільтрація, канальцева реабсорбція, секреція. Механізми клубочкової фільтрації, склад первинної сечі. Регуляція швидкості клубочкової фільтрації. Реабсорбція в канальцях, її механізми. Поворотно-протипотокова — множинна система її роль. Секреторні процеси в проксимальних та дистальних канальцях і збиральних трубочках. Кінцева сеча, її склад, кількість. Коефіцієнт очищення та визначення швидкості клубочкової

фільтрації, каналцевої реабсорбції, каналцевої секреції величини ниркового плазматуку та ниркового кровотоку.

2. Біологія індивідуального розвитку №2

Тема 1. Будова і розвиток чоловічих статевих клітин. Сучасні уявлення про походження статевих клітин. Структура та функції сперматозоїда. Будова сім'яника на прикладі ссавців. Послідовні стадії сперматогенезу.

Тема 2. Будова і розвиток жіночих статевих клітин. Будова та функції яйцеклітини. Будова яєчника на прикладі ссавців. Гормональна регуляція статевого циклу. Етапи оогенезу. Класифікація яйцеклітин за кількістю та розподілом поживних речовин.

Тема 3. Запліднення та партеногенез. Загальна характеристика, типи та стадії процесу запліднення. Дистантні взаємодії гамет. Контактні взаємодії гамет: акросомная та кортикальні реакції. Злиття генетичного матеріалу. Природний та штучний партеногенез.

Тема 4. Дроблення. Біологічне значення та визначення процесу дроблення. Типи дроблення. Класифікація дроблення. Борозни дроблення. Голобластичне та меробластичне дроблення. Бластула та морула. Типи бластул.

Тема 5. Гастрюляція. Загальна характеристика та визначення. Механізми гастрюляції. Телобластичний і ентероцельний способи закладки мезодерми. Способи гастрюляції. Особливості гастрюляції у ланцетника, амфібій, птахів, ссавців.

Тема 6. Нейруляція. Утворення нервової трубки, хорди, мезодермальних сомітів.

Тема 7. Загальні уявлення про органогенез хребетних. Похідні ектодерми. Диференціювання мезодерми. Похідні ентодерми. Клітинні процеси, що задіяні у формуванні органів.

Тема 8. Провізорні органи зародків хребетних. Будова та функції жовткового мішка, амніона, серозної оболонки, хоріону, алантоїса. Утворення і типи плацент ссавців: епітеліохоріальна, десмохоріальна, ендотеліохоріальна та гемохоріальна. Функції плаценти.

Тема 9. Рівні регуляції ембріонального розвитку. Диференціація та детермінація. Ембріональні регуляції. Мозаїчні та регуляційні яйця, умовність цієї класифікації. Ембріональні індукції.

Тема 10. Метаморфоз. Біологічне значення метаморфозу та основні закономірності (на прикладі метаморфозу комах та амфібій).

Тема 11. Ріст. Загальна характеристика процесу росту. Типи росту тварин. Фактори росту тварин.

Тема 12. Регенерація. Загальна характеристика та визначення. Фізіологічна та репаративна регенерація. Основні види репаративної регенерації.

3. Теорія еволюції №3

Тема 1. Вступ. Еволюційне вчення – наука про загальні закономірності розвитку живого. Еволюційні ідеї у давнину. Розвиток еволюційних ідей у

середньовіччі. Внесок К. Ліннея в розвиток еволюційних ідей. Еволюційні уявлення Ж. Кюв'є та Ж. Сент-Ілера. Теорія еволюції Ж.-Б. Ламарка. Теорія Ч. Дарвіна. Теорія нейтральності (неоламаркізм). Неокатастрофізм. Теорія переривчастої рівноваги. Синтетична теорія еволюції.

Тема 2. Методи вивчення еволюції. Палеонтологічні методи: викопні перехідні форми, палеонтологічні ряди, послідовності викопних форм. Біогеографічні методи: порівняння флор і фаун, особливості розповсюдження близьких форм, острівні форми, переривчасте поширення, релікти. Морфологічні методи: гомологія органів, рудиментарні органи та атавізми, порівняльно-анатомічні ряди, популяційна морфологія. Ембріологічні методи: виявлення подібності зародків, принцип рекапітуляції. Методи систематики: перехідні форми, мікросистематика. Екологічні методи. Генетичні методи: пряме визначення генетичної подібності порівнюваних форм, аналіз цитогенетичних особливостей організмів. Методи біохімії та молекулярної біології: виявлення будови нуклеїнових кислот і білків, молекулярний годинник. Імунологічні методи. Методи моделювання еволюції. Інші методи: паразитологічні, етологічні, порівняльно-фізіологічні тощо.

Тема 3. Загальні принципи самоорганізації матерії. Основні принципи самоорганізації матерії. Закони термодинаміки. Лінійна та нелінійна термодинаміка. Зворотні та незворотні процеси у складних системах. Адаптаційні та біфуркаційні процеси, їх роль у формоутворенні. Основні властивості адаптаційних та біфуркаційних механізмів та наслідки їх дії. Дивний атрактор.

Тема 4. Хімічна еволюція. Проблема самоорганізації Всесвіту: концепція Великого вибуху, інфляційна концепція (модель флуктуації вакууму). Тривимірність світу. Загальні уявлення про хімічну еволюцію. Принцип оптимальної асиметрії. Принцип оптимальної складності. Фазовий оптимум і хімічна еволюція. Стеричні фактори і хімічна еволюція. Зовнішні фактори хімічної еволюції. Експериментальні докази можливості абіогенного синтезу органічних речовин. Наявність органіки в космосі як доказ можливості її абіогенного синтезу.

Тема 5. Походження життя на Землі. Гіпотеза про зародження життя у маленьких теплих водоймах на поверхні Землі (Опаріна і Холдейна), еволюція протеноїдних мікросфер Фокса і Дозе, на часточках глини Дж. Бернала, поблизу від глибинних гідротермальних джерел тощо. Можливі шляхи формування генетичного коду. Виникнення прокаріот і еукаріот. Основні напрями еволюції рослин і тварин.

Тема 6. Генетична мінливість – матеріал для еволюції. Спадковість, її причини та еволюційне значення. Мінливість, її різновиди і еволюційне значення. Еволюційне значення рекомбінацій. Мутації, еволюційна доля домінантних і рецесивних мутацій, відбір на виживання гетерозигот. Дія мутацій на онтогенез. Алгоритми випадкового пошуку оптимального варіанту з лінійною та нелінійною тактиками, їх ефективність і швидкість оптимізації (еволюції). Еволюційне значення мобільних генетичних елементів. Горизонтальне перенесення генів. Еволюційне значення «мовчазної» ДНК. Модифікаційна мінливість, її види та еволюційне значення.

Тема 7. Популяція – елементарна одиниця еволюції. Екологічна характеристика популяцій. Роль популяцій в еволюції. Основні характеристики популяції як еволюційної одиниці. Правило Харді-Вайнберга та відхилення від нього.

Тема 8. Елементарні еволюційні фактори: мутаційний процес, популяційні хвилі, ізоляція, генетико-автоматичні процеси (дрейф генів), природний добір. Класифікація популяційних хвиль. Ізоляція географічна та біологічна, докопуляційна (дозиготична) та посткопуляційна (постзиготична). Ізоляція хронологічна (сезонна), морфологічна, етологічна, біотопічна, екологічна, генетична. Значення еволюційних факторів, їх властивості (спрямованість, статистичність).

Тема 9. Природний добір. Загальні принципи добору в самоорганізації матерії. Передумови природного добору. Боротьба за існування та її різновиди. Пряма внутрішньовидова боротьба за існування та її еволюційні наслідки. Пряма міжвидова боротьба за існування та її еволюційні наслідки. Непряма боротьба за існування та її еволюційні наслідки. Природний добір і його різновиди: рушійний, стабілізуювальний, дизруптивний, статевий та ін. Ефективність добору. Приклади природного добору.

Тема 10. Адаптації як результат дії природного добору. Адаптації та адаптогенез. Відносність адаптацій. Формування адаптацій. Адаптації й основне протиріччя біологічної еволюції. Молекулярна основа адаптацій. Класифікація адаптацій за походженням. Класифікація адаптацій за належністю до різних середовищ. Класифікація адаптацій за масштабом. Класифікація адаптацій за характером змін. Класифікація адаптацій за тривалістю в онтогенезі. Класифікація адаптацій за механізмом дії. Межі в розвитку ознак.

Тема 11. Вид як основний етап еволюції. Вид і його критерії. Екологічна характеристика виду. Видоутворення та його стадії. Алопатричне (географічне) видоутворення та його особливості. Симпатричне видоутворення та його особливості. Принцип засновника (родоначальника).

Тема 12. Філогенез і напрямки еволюції. Первинні форми філогенезу: дивергенція і філетична еволюція. Вторинні форми філогенезу: конвергенція і паралелізми. Шляхи еволюції великих таксономічних груп: арогенез і алогенез. Співвідношення арогенезу і алогенезу в еволюції. Швидкість еволюції. Еволюційний прогрес, його види та критерії. Еволюційний регрес і проблема вимирання видів.

Тема 13. Еволюція онтогенезу. Загальні напрямки еволюції онтогенезу. Автономізація онтогенезу та її еволюційне значення. Ембріонізація онтогенезу та її еволюційне значення. Еволюція регуляторних механізмів онтогенезу. Вчення про філембріогенези. Модуси філембріогенезу: архалаксис, анаболія, девіація, рудиментація, афанізія. Кореляції. Координації. Вчення про рекапітуляцію і біогенетичний закон. Принципи перебудови органів і функцій. Еволюція нервової системи, психічного відображення і поведінки.

Тема 14. Еволюція приматів і початкові етапи антропогенезу. Таксономічне положення людини. Докази тваринного походження людини (загальна спрямованість еволюції тваринного світу, рудименти, атавізми, генетична подібність). I–III етапи еволюції приматів. Особливості ряду Примати. Порівняльна характеристика людини і понгід.

Тема 15. Етапи еволюції гомінід. Австралопітеки. Морфологія. Особливості будови головного мозку і психічного відображення. Соціальна організація. Олдувайська культура.

Тема 16. Архантропи. Морфологія. Особливості будови головного мозку і психічного відображення. Нейропсихічні процеси архантропів, пов'язані з трудовою діяльністю. Культури шель і ашель. Знаряддя архантропів, особливості виготовлення знарядь. Спосіб життя.

Тема 17. Палеоантропи. Морфологія. Особливості будови головного мозку і психічного відображення у зв'язку з трудовою діяльністю. Культура палеоантропів – мустье. Соціальна організація. Виникнення абстрактного мислення і магії. Особливості мовної функції палеоантропів.

Тема 18. Неоантропи. Морфологія. Особливості будови головного мозку і психічного відображення у зв'язку з трудовою діяльністю. Культура і знаряддя. Спосіб життя. Мезоліт. Неоліт. Скотарство. Землеробство. Міста. Ремесла. Формування містично орієнтованого світогляду і причини збереження його залишків у сучасній культурі.

Тема 19. Фактори гомінізації. Складові частини і моделі процесу гомінізації. Біологічні фактори гомінізації: мутаційний процес, ізоляція, змішання, дієта, психічний стрес тощо. Біологічні передумови виникнення свідомості: морфофункціональні зміни будови головного мозку, особливо асоціативних зон нової кори та формування надлишкового резерву нервових елементів. Соціальні фактори гомінізації. Біологічні передумови соціалізації. Трудова теорія і нейропсихічні основи трудової діяльності. Формування мови і мовлення. Центри сапієнтації. Типологічна і популяційна концепції рас.

Тема 20. Еволюційні процеси у популяціях сучасного людства: мутагенез, ізоляція (географічна і соціальна), змішання, природний добір (стабілізувальний, статевий, дизруптивний). Адаптаційні процеси у популяціях сучасного людства. Людина і біосфера.

4. Екологія № 4

Тема 1. **Структура та історичний розвиток науки «екологія»**. Термін та поняття «екологія». Об'єкт та предмет екологічних досліджень. Місто екології у системі наук.

Структура сучасної екології та її основні напрямки (загальна, спеціальна та прикладна екологія; аутоекологія, демекологія, синекологія, біосферологія).

Тема 2. **Організм і середовище.** Загальні закономірності дії екологічних факторів. Поняття про середовище існування живих організмів та екологічний фактор. Чотири типи середовища, які освоїли живі організми. Адаптації організмів до дії екологічних факторів. Основні типи адаптацій.

Тема 3. **Загальні принципи адаптації на рівні організму.** Основні принципи впливу інтенсивності дії факторів на особини живих організмів різних видів та екосистеми. Зони оптимуму, песимуму, критичні точки значення фактору. Екологічна валентність (толерантність) видів. Стенобіонти та еврибіонти. Закон екологічної індивідуальності. Закон екологічного мінімуму Ю. Лібіха та екологічного максимуму. Закон толерантності.

Тема 4. **Класифікації екологічних факторів.** Основні типи впливу екологічних факторів на живі організми. Найважливіші абіотичні фактори та адаптації організмів до них. Вплив абіотичних екологічних факторів на живі організми. Специфіка пристосування різних видів живих організмів до дії абіотичних екологічних факторів. Екологічні групи рослин, тварин та мікроорганізмів по відношенню до світла, температури, вологи, властивостей ґрунту. Особливості впливу антропогенного фактору на розвиток і життєвість біоти Землі.

Тема 5. **Сонячна радіація та параметри атмосфери.** Природа та частини спектру сонячного світла, тепло як екологічний фактор. Хімічний склад атмосфери. Дія температури, сонячної радіації, як екологічних факторів.

Тема 6. **Ґрунт як середовище існування організмів.** Дія фізико-хімічних властивостей ґрунту, як екологічних факторів. Класифікація ґрунтових організмів.

Тема 7. **Екологічні групи організмів по відношенню до світла, вологи, багатства ґрунту, тепла.** Міжвидові та внутрішньовидові стосунки живих організмів. Вплив рослин, тварин, мікроорганізмів.

Тема 8. **Популяція як елемент екосистеми.** Вид, як система. Поняття популяції як одиниці виду. Ієрархія популяцій. Статичні показники популяцій: кількість особин, щільність популяції. Динамічні показники популяцій: народжуваність, смертність, приріст популяцій. Біотичний потенціал виду.

Тема 9. **Структура популяцій** (вікова, статева, просторова, етологічна).

Тема 10. **Динаміка популяцій.** Флуктуації чисельності і щільності популяцій. Логістична та експоненціальна криві росту чисельності популяцій. Моделювання динаміки чисельності популяцій. Три типи кривих виживання популяцій. Обмежувальні чинники зростання популяції. Поняття про гомеостаз популяції. Типи саморегуляції чисельності в популяціях. Керування популяціями.

Тема 11. **Поняття про екосистему і біогеоценоз.** Основні закономірності формування та функціонування екосистем. Особливості структурно-функціональної організації біосистем надорганізмових рівнів. Класифікації екосистем. Поняття “біогеоценоз” (БГЦ) за В.М. Сукачовим. Співвідношення понять “екосистема” та “біогеоценоз”. Компонентний склад біогеоценозу (кліматоп, едафотоп, фітоценоз, зооценоз, мікробоценоз), його властивості. Поняття про екоотоп і біотоп. Типи взаємодії між організмами в екосистемах: нейтралізм, паразитизм, мутуалізм, аменсалізм, коменсалізм, хижацтво, конкуренція, алелопатія.

Тема 12. **Структура біогеоценозів.** Статичні показники біогеоценозів та екосистем: первинна і вторинна біомаса. Динамічні показники біогеоценозів та екосистем: первинна і вторинна продукція, деструкція. Особливості накопичення біомаси, продукції і деструкції в наземних і водних екосистемах. Видова структура БГЦ. Поняття про види доміанти, субдоміанти, едифікатори. Значення видового біорізноманіття для стійкості екосистем. Проблема охорони та збереження біорізноманіття Землі. Конвенція про охорону біорізноманіття (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.). Охорона біорізноманіття як основа для збереження біосфери. Просторова структура БГЦ.

Тема 13. **Динаміка біогеоценозів.** Форми динаміки біогеоценозу. Циклічна динаміка: добова, сезонна, ритми сонячної активності, припливи і відливи, багаторічні флуктуації. Сукцесійна динаміка: первинні і вторинні, ендегенні та екзогенні сукцесії, локально-

катастрофічні сукцесії (техногенні, антропогенні, пірогенні). Поняття про клімаксовий біогеоценоз..

Тема 14. **Різноманітність форм життя та біогенний круговорот.** Елементарна одиниця функціональної структури біогеоценозів – консорції. Типи консортивних зв'язків між організмами. Екологічна ніша. Трофічна структура БГЦ (продуценти, консументи, редуценти). Типи трофічних ланцюгів. Малий біологічний колообіг речовин та переміщення енергії в БГЦ. Екологічні піраміди. Продуктивність БГЦ.

Тема 15. **Рівні організації живої матерії.** Рівні організації органічного світу та живих організмів.

Тема 16. **Біосфера як цілісна система.** Структурно-функціональна організація біосфери. Вчення В.І. Вернадського про біосферу. Гіпотези походження біосфери. Еволюція біосфери. Вертикальна структура та компонентний склад сучасної біосфери. Властивості та функції живої речовини. Великий та малий колообіги речовини. Колообіги біогенних хімічних елементів та речовин: води, вуглецю, азоту, сірки, кальцію, фосфору. Ноосфера – як частина біосфери, що перебуває під впливом людського розуму та керується ним.

Тема 17. **Роль мікробоценозу у біосфері та екосистемах.** Поняття про мікробоценоз. Участь мікробоценозу в продукції і деструкції екосистем.

Тема 18. **Головні напрямки збереження природного середовища.** Організація природоохоронної діяльності. Громадські рухи і організації по захисту довкілля. Червона книга, Зелена книга, Чорні списки видів.

Тема 19. **Охорона ґрунтів і заходи боротьби з ерозією.** Типи ерозії ґрунту. Фітомеліоративні заходи боротьби з ерозією ґрунту.

Тема 20. **Антропогенний вплив на навколишнє середовище.** Глобальні екологічні проблеми атмосфери та гідросфери. Екологічні проблеми окремих регіонів України. Головні напрямки збереження природного середовища.

5. Мікробіологія № 5

Тема 1. Загальна характеристика прокариотів. Різноманітність морфологічних форм, варіація розмірів, особливості метаболізму. Основні групи живого світу та їх ознаки, типи клітинної організації. Світ мікроорганізмів, загальні ознаки та різноманітність. Розміри мікроорганізмів. Місце мікроорганізмів в системі живого світу; проблема первинного розподілу організмів, концепція протистів.

Тема 2. Історія розвитку мікробіології. Відкриття мікроорганізмів А. ван Левенгуком, значення робіт Л. Пастера для з'ясування ролі мікроорганізмів у природі, причини виникнення інфекційних захворювань. Роботи Р. Коха та їх значення для розвитку техніки мікробіологічних досліджень і медичної мікробіології. Розвиток екологічного напрямку в мікробіології С.Н. Виноградським та М. Бейєрінгом, ствердження різноманітності форм життя в мікросвіті. Розвиток вітчизняної мікробіології (роботи Л.С. Ценковського, І.І. Мечникова, Д.І. Івановського, Д.К. Заболотного, Л.В. Омелянського та ін.).

Тема 3. Структура прокариотичної клітини. Організація та функції прокариотичної клітини. Розпізнання та цитологічне виявлення бактеріальних ядер. Ядерний апарат (нуклеоїд) бактерій та особливості його організації, бактеріальна хромосома, плазміди. Цитоплазма й органели прокариотів: мезосоми, їх походження та функції, фотосинтетичні мембранні структури (хроматофори, тилакоїди), аеросоми тощо. Бактеріальні рибосоми. Включення, їх склад і значення в різних бактеріях.

Тема 4. Структурна організація поверхневих структур прокариотичної клітини. Бактеріальна клітинна стінка, пептидоглікан, його специфічність для прокариотів та універсальність розповсюдження серед них (виняток – мікоплазми та галобактерії). Капсули

й слизові шари бактерій. Джгутики й пілі, їх кількість і місцезнаходження, склад і молекулярна організація.

Тема 5. Систематика прокаріотів. Характеристика основних груп бактерій. Проблеми систематики прокаріотів, типи та мета класифікації. Створення ключової класифікації для забезпечення можливості ідентифікації бактерій. Правила номенклатури та діагностики.

Тема 6. Структура пептидоглікану, її особливості у грампозитивних (Гр+) та грамнегативних (Гр-) бактеріях. Основні компоненти пептидоглікану: N-ацетилглюкозамін, N-ацетилмурамова кислота, амінокислоти. Структура пептидоглікану, її особливості у грампозитивних (Гр+) та грамнегативних (Гр-) бактеріях. Функції пептидогліканового шару: визначення форми клітини, протидія тургорному тиску: L-форми, протопласти та сферопласти. Зв'язок між будовою стінки та здатністю бактеріальної клітини до забарвлення за Грамом. Особливий компонент клітинних стінок Гр+ бактерій – тейхоєві кислоти; їх будова та функції. Склад і структура зовнішньої мембрани Гр- бактерій, основні функції.

Тема 7. Грамнегативні бактерії. Грамнегативні бактерії, їх структурна та функціональна різноманітність (хемоавтотрофи, хемоорганотрофи, фотосинтезуючі бактерії). Основні групи грамнегативних бактерій.

Тема 8. Закономірності росту популяцій. Крива росту, особливості окремих фаз. Вплив фізичних, хімічних факторів на ріст мікроорганізмів. Закономірності росту популяцій. Крива росту, особливості окремих фаз. Визначення швидкості росту та часу генерації. Причини лімітації росту та вимирання. Підтримання клітин в експоненційній фазі. Значення методів безперервного культивування для характеристики бактерій.

Тема 9. Типи живлення мікроорганізмів. Класифікація поживних речовин залежно від ролі, яку вони виконують у обміні речовин. Розподіл фототрофних та хемотрофних мікроорганізмів залежно від природи окиснюваного ними субстрату. Поняття про літотрофність та органотрофність. Джерела вуглецю, відносність поділу мікроорганізмів відповідно до типів живлення. Автотрофи – фотосинтезуючі та літотрофні бактерії. Гетеротрофи поряд із використанням різноманітних органічних джерел вуглецю потребують CO₂.

Тема 10. Надходження в мікробну клітину поживних речовин. Механізми пасивної дифузії, активного транспорту, роль пермеаз у процесах перенесення розчинених речовин. Механізми пасивної дифузії, активного транспорту, роль пермеаз у процесах перенесення розчинених речовин. Використання мікроорганізмами високомолекулярних та водонерозчинних речовин, роль гідролітичних ферментів, що містяться в периплазмі Гр- бактерій і виділяються в навколишнє середовище.

Тема 11. Загальна характеристика метаболізму прокаріотів – катаболічний та анаболічний обміни. Головні ознаки та особливості метаболізму мікроорганізмів. Основні групи ферментів та функціональні особливості бактеріальних ферментів. Центральна роль АТФ у енергетичних і конструктивних процесах мікробної клітини. Типи фосфорилування: окиснювальне, субстратне та фотосинтетичне. Їх характеристика. Характеристика центральних катаболічних процесів, з перебігом за схемою Ембдена – Мейергофа Парнаса, Варбурга – Діккенса Хореккера та Центнера Дудорова.

Тема 12. Основні групи фотосинтезуючих прокаріотів. Фотосинтетичні процеси в прокаріотів. Компоненти фотосинтезуючого апарату. Характеристика фотосинтетичних пігментів: бактеріохлорофілів, каротиноїдів та фікобіліпротейдів. Донори електронів, які беруть участь у фотосинтезі. Основні відмінності фотосинтезу прокаріотів і зелених рослин.

Тема 13. Молочнокисле бродіння. Хімізм, ключові ферменти. Гомо- та гетероферментативне бродіння. Збудники процесу. Збудники процесу. Їх характеристика та поширення. Виробництво молочної кислоти. Метод В.Н. Шапошникова. Використання молочнокислого бродіння в харчовій промисловості та сільському господарстві.

Тема 14. Спиртове бродіння. Спиртове бродіння, хімізм, ключові ферменти. Збудники бродіння. Промислове виробництво етилового спирту. Послідовність перетворень інтермедіатів при спиртовому бродінні.

Тема 15. Маслянокисле бродіння. Маслянокисле бродіння, хімізм, ключові ферменти, типи та їх характеристика, кінцеві продукти. Збудники маслянокислого бродіння. Збудники маслянокислого бродіння – р. *Clostridium*; морфологія та фізіологія.

Тема 16. Особливості процесів дихання у бактерій. Енергетична ефективність дихання. Аеробне дихання. Цикл трикарбонних кислот, його особливості в мікроорганізмів. Загальна схема дихального ланцюга бактерій. Ферменти дихального ланцюга бактерій та послідовність їх дії. Токсична дія кисню на мікроорганізми.

Тема 17. Конструктивний обмін мікроорганізмів. Автотрофна фіксація CO₂. Цикли Арнона та Кальвіна. Потреба різних груп мікроорганізмів у вихідних речовинах для процесів анаболізму. Значення асиміляції неорганічних речовин для ряду мікроорганізмів. Характеристика автотрофних мікроорганізмів. Потреби мікроорганізмів у сполуках азоту, акумуляція амонійних і нітратних форм азоту. Біохімічні механізми фіксації молекулярного азоту. Мікроорганізми, які здійснюють цей процес.

Тема 18. Антибіотики, їх природа та властивості. Характер і механізми біологічної дії антибіотиків. Визначення поняття “антибіотики”. Значення антибіотиків як хіміотерапевтичних засобів, що використовуються в медицині. Досягнення в біології, хімії, генетиці, пов’язані з антибіотиками. Антибіотики – інгібітори синтезу клітинної стінки, які порушують функції мембран, синтез білка, нуклеїнових кислот. Форми взаємовідношень мікроорганізмів: симбіотичні, антагоністичні.

Тема 19. Участь мікроорганізмів у кругообігу азоту. Поняття про кругообіг речовин у природі. Фіксація молекулярного азоту: анаеробний фіксатор – *Clostridium pasteurianum*, його характеристика та поширення; аеробний фіксатор – азотобактер, його характеристика та поширення. Симбіотична фіксація азоту. Амоніфікація. Визначення. Типи. Амоніфікуюча мікрофлора. Значення цього процесу для родючості ґрунтів. Нітрифікація. Види нітрифікуючих бактерій. Їхня характеристика. Денітрифікація. Денітрифікатори, їх поширення у ґрунті.

Тема 20. Генетика бактерій. Мутації, використання фізичних та хімічних мутагенів. Фенотипічні вираження мутацій: зміна чутливості до антимікробних речовин, втрата здатності використовувати певні субстрати, виникнення ауксотрофності, поява фагорезистентності, високої чутливості до температури (умовно-летальні мутанти) тощо.

ІІІ ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

До Фізіології людини та тварин №1

Основна

1. Физиология человека/ Под ред. Р. Шмидта и Г. Тевса в 3-х томах. – М.: Мир, 1996. – 874 с.

2. Ганонг Вильям Ф. Фізіологія людини: Підручник/Пер. з англ. -Львів: БаК, 2002. –784с.
3. Чайченко Г.М. та ін. Фізіологія людини і тварин: Підручник. – К.:Вища школа, 2003. – 463с.
4. Нормальна фізіологія /Под ред. Філімонова В.І. – Запоріжжя. – 1995. – 375 с.
5. Физиология человека. Учебник / Под ред. Г.И.Косицкого. – М.: Медицина. –1985. – 560 с.
6. Физиология человека / Под ред. П.Г.Костюка, пер с англ. в 2-х томах. – М.: Мир. –1986.
7. Физиология человека. Под ред. Покровского В.М., Коротько Г.Ф. 2-е изд., перераб. и доп. - М.: 2003. - 656 с.
8. Бабский Е.Б. Физиология человека. – М. – 1972. – 612 с.
9. Кучеров І.С. Фізіологія людини і тварин. Навчальний посібник. – Київ: Вища школа, 1991.
10. Общий курс физиологии человека и животных в 2-х книгах / Под ред. А.Д. Ноздрачева. – М.: Высшая школа, 1991.
11. Агаджанян Н. А., Смирнов В. М. Нормальная физиология. — М.: ООО «Издательство «Медицинское информационное агентство», 2009. — 520 с.
12. Физиология человека: Учебник /Под ред. В.М. Смирнова. – М.: Медицина, 2002. – 608 с.
13. Физиология человека : Общая. Спортивная. Возрастная: учебник. – 2012, – 624 с.
- 14.

Додаткова

1. Посібник з нормальної фізіології / Під ред. В.Г.Шевчука, Д.Г. Наливайка. –К.: Здоров'я, 1995. -368 с.
2. Скляр О.Я., Косий Є.Р., Скляр С.Я. Фізіологічні та клінічні основи гастроентерології – За ред. проф. Є.М. Панасюка. –Л.: Вид-во Львів. полігр. техн., 1997. –334 с.
3. Чайченко Г.М. Фізіологія вищої нервової діяльності. – К.: Либідь, 1993. –216 с.
4. Чайченко Г.М., Цибенко В.О., Сокур В.Д. Фізіологія людини і тварин. – К.: Вища шк., 2003. - 464 с.
5. Основы сомнологии: физиология и нейрохимия цикла. «бодрствование-сон» / В. М. Ковальзон. — М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2012. — 239 с.

До Біології індивідуального розвитку №2

Основна

1. Трускавецький Є.С., Мельниченко Р.К. Гістологія з основами ембріології. – К., 2005. – 329 с.
2. Газарян К.Г., Белоусов Л.В. Биология индивидуального развития животных. – М., - 1983. – 286 с.
3. Белоусов Л.В. Введение в общую эмбриологию. – М., 1980. – 211 с.
4. Токин Б.И. Общая эмбриология. – М., 1987. – 480 с.
5. Варенюк І.М. Біологія постембріонального розвитку (курс лекцій)/ І.М. Варенюк. - Київ, 2009. – 157 с.
6. Гилберт С. Биология развития / С. Гилберт. М.: Мир, 1993. Т. 1–3.

Додаткова

1. Федоненко О.В., Шарамок Т.С., Комаров О.С. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Біологія індивідуального розвитку». – Д.: ДНУ. - Частина 1 – 2, 2016.
2. Дондуа А. К. Биология развития. / А. К. Дондуа. СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2005. Т. 1, 2.
3. Маслова Г. Т. Краткий атлас по биологии индивидуального развития: учеб. пособие / Г. Т. Маслова, А. В. Сидоров. Минск: БГУ, 2008.
4. Голиченков В. А. Эмбриология / В. А. Голиченков, Е. А. Иванов, Е. Н. Никерясова. М. : Academia, 2004.
5. Голиченков В. А. Практикум по эмбриологии / В. А. Голиченков, М. Л. Семенова. М. : Academia, 2004.

6. Маслова, Г. Т. Биология развития: органогенез и механизмы онтогенеза : курс лекций / Г. Т. Маслова, А. В. Сидоров. – Минск : БГУ, 2012.

До Теорії еволюції №3

Основна

1. Огінова, І.О. Теорія еволюції (системний розвиток життя на Землі) [Текст] / І.О. Огінова, О.Є. Пахомов. – Д.: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2012. – 540 с.
2. Держинський, М.Е. Основи теорії еволюції [Текст] / М.Е. Держинський, А.С. Пустовалов, І.М. Варенюк. – К.: Вид.-поліграф. центр «Київський ун-т», 2013. – 431 с.
3. Яблоков, А.В. Эволюционное учение (Дарвинизм) [Текст] / А.В. Яблоков, А.Г. Юсуфов. – М.: Высш. шк., 1989. – 335 с.
4. Огінова, І.О. Посібник для самостійної роботи з дисципліни «Теорія еволюції» [Текст] / І.О. Огінова, Т.І. Юсипіва. – Д.: РВВ ДНУ, 2008. – 56 с.
5. Юсипіва, Т.І. Словник термінів із дисципліни «Теорія еволюції» [Текст] / Т.І. Юсипіва. – Д.: ДНУ, 2017. – 24 с.
6. Юсипіва, Т.І. Комплексний кваліфікаційний екзамен з біології: дисципліна «Теорія еволюції» [Текст] : Навчальний посібник / Т.І. Юсипіва, Ю.В. Лихолат. – Д.: ДНУ, 2017. – 20 с.

Додаткова

1. Гачок, В.П. Странные аттракторы в биосистемах [Текст] / В.П. Гачок. – К.: Наук. думка, 1989. – 240 с.
2. Голубець, М.А. Від біосфери до соціосфери [Текст] / М.А. Голубець.– Л.: Вид-во ПОЛЛІ, 1997. – 256 с.
3. Грант, В. Эволюционный процесс [Текст] / В.Грант. – М.: Мир, 1991. – 488 с.
4. История жизни на Земле [Текст]. – М.: АСТ «Астрель», 2004. – 511 с.
5. Мельник, Л.Г. Основи стійкого розвитку [Текст] / Л.Г. Мельник.– Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 288 с.
6. Савенков, В.Я. Новые представления о возникновении жизни на Земле [Текст] / В.Я. Савенков. – К.: Вища шк., 1991. – 231 с.

До Екології № 4

Основна

1. Екологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за загальною ред. О. Є. Пахомова; – Харків: Фоліо, 2014. – 666 с.
2. Білявський Г.О., Падун М.М., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології. – К.: Либідь, 1995. – 368 с.
3. Кучерявий В. О. Екологія. – 2001. – 500 с.

....

Додаткова

1. Адаменко О.М., Коденко Л.В. Основи екології. – К., 2005. – 320 с.
2. Джигерей В.С. Екологія та охорона навколишнього середовища. – К. 2007. – 422 с.
3. Запольський А.К., Салюк А.Г. Основи екології. К.: Вища шк., 2001. – 358 с.
4. Корсак К.В., Плахотнік О.В. Основи екології, – К.: МАУП, 2000. – 238 с.
5. Кунах О.М., Пахомов О.Є. Основи екології людини. – Д. 2009. – 128 с.
6. Некос В.С. Основы общей экологии и неоекологии. – Харків. I част., 1999. – 192 с.
7. Некос В.С. Основы общей экологии и неоекологии. – Харків. II част., 2001. – 287 с.
8. Одум Ю. Экология: в 2-х томах. – М.: Мир, 1986. – Т.1 – 328 с. Т.2. – 367 с.
9. Троян П. Факториальная экология. – К.: Вища школа, 1989. – 232 с.

До Мікробіології № 5

Основна

1. Общая микробиология. /Под ред. проф. А.Е. Вершигоры. –К.: Выща шк. Головное изд-во 1988.- 343 с.
2. Шлегель Г. Общая микробиология. –М.: Мир, 1987.- 567 с.
3. Тимаков В.Д., Левашов В.С., Борисов Л.Д. Микробиология.-М.: Медицина, 1983. –598 с.
4. Мищустин Е.М., Емцев В.Г. Микробиология. –М.: Колос, 1978.- 351 с.
5. Пяткін К.Д., Кривошеїн Ю.С. Мікробіологія. –К.: Наукова думка, 1992
6. Сергійчук М.Г., Позур В.К., Вінніков А.І., Фурзікова Т.М., Жданова Н.М., Домбровська І.В., Швець Ю.В. Мікробіологія: Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2005. – 375 с.
7. Современная микробиология. Прокариоты: В 2-х томах. Т.1. Пер. с англ./Под ред. Й. Ленгелера, Г. Дрекса, Г. Шлегеля. – М.: Мир, 2005. 656 с.
8. Гудзь С.П., Кузнецова Р.О., Кучерас Р.В., Коструба М.Ф., Білінська І.С., Популях О.В. Основи мікробіології. – К.: НМК ВО, 1991.- 236с.
9. Стейнієр Р., Эдельберг Э., Ингрэм Дж. Мир микробов. – М.: Мир, 1979.- Т.1.- 317 с., Т.2. –331 с., Т.3. – 485 с.
10. Медицинская микробиология, иммунология, вирусология ./ Под ред. Л.Б. Борисова и проф. А.М. Смирновой. –М.: Медицина. 1994.- 528 с.
11. Громов Б. В. Строение бактерий. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1985.- 190 с.
12. Гусев М.В. Микробиология / М.В. Гусев, Л.А. Минеева. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1978. – 384 с.

....

Додаткова

1. Руководство к практическим занятиям по микробиологии / Под ред. Н.С. Егорова.- М.: Изд-во МГУ, 1983. – 221 с.
2. Борисов Л.Б. и др. Руководство по практическим занятиям по микробиологии. – М., 1984.
3. Определитель бактерий Берги. – 9-е изд. / Пер. под ред. Г.А. Заварзина. – М.: Мир, 1997. – Т. 1, 2. – 800 с

IV СТРУКТУРА ВАРІАНТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Кожний варіант фахового вступного випробування містить 40 тестових питань, зміст яких стає відомим вступнику лише при отриманні варіанту випробування.

Варіант складається із завдань таких форм:

- 1) Питання на обрання вірної відповіді – до кожного питання надаються чотири варіанти відповіді, з яких вступник має обрати одну, зробивши відповідну позначку;
- 2) Питання на встановлення відповідності – до кожного питання надано інформацію, позначену цифрами ліворуч і літерами праворуч, для якої вступник повинен встановити відповідність, зробивши відповідні позначки у таблиці на перетинах рядків і стовпчиків;

- 3) Питання на встановлення вірної послідовності – до кожного питання надано перелік подій позначених літерами, які потрібно розташувати у вірній послідовності, зробивши відповідні позначки у таблиці відповідей на перетинах рядків і стовпчиків.

Розподіл питань у кожному варіанті:

- за формою завдань

№ з/п	Форма завдання	Кількість одиниць у варіанті
1	Питання на обрання вірної відповіді	20
2	Питання на встановлення відповідності	10
3	Питання на встановлення вірної послідовності	5
	Усього	35

- за темами навчальних дисциплін

№ з/п	Зміст питання	Кількість одиниць у варіанті
1	За темами навчальної дисципліни №1	7
2	За темами навчальної дисципліни №2	7
3	За темами навчальної дисципліни №3	7
4	За темами навчальної дисципліни №4	7
5	За темами навчальної дисципліни №5	7
	Усього	35

V КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінка за відповідь на кожне питання варіанту фахового вступного випробування може набувати одного з двох значень:

- максимального значення кількості балів – за вірної відповіді,
- мінімального значення (0 балів) – за невірної відповіді.

Розподіл максимальної кількості балів за відповіді на завдання різної форми наведений у таблиці:

№ з/п	Форма завдання	Максимальне значення, кількість балів	Максимальна кількість балів, яка може бути набрана за виконання завдань певної форми
1	Питання на обрання вірної відповіді	2	$20 * 2 = 40$
2	Питання на встановлення відповідності	3 – за увесь тест	$10 * 3 = 30$

		3/4 – за кожную вірно встановлену відповідність	
3	Питання на встановлення вірної послідовності	6	5*6 = 30
		6/4 – за кожную вірно встановлену послідовність	
	Усього		100